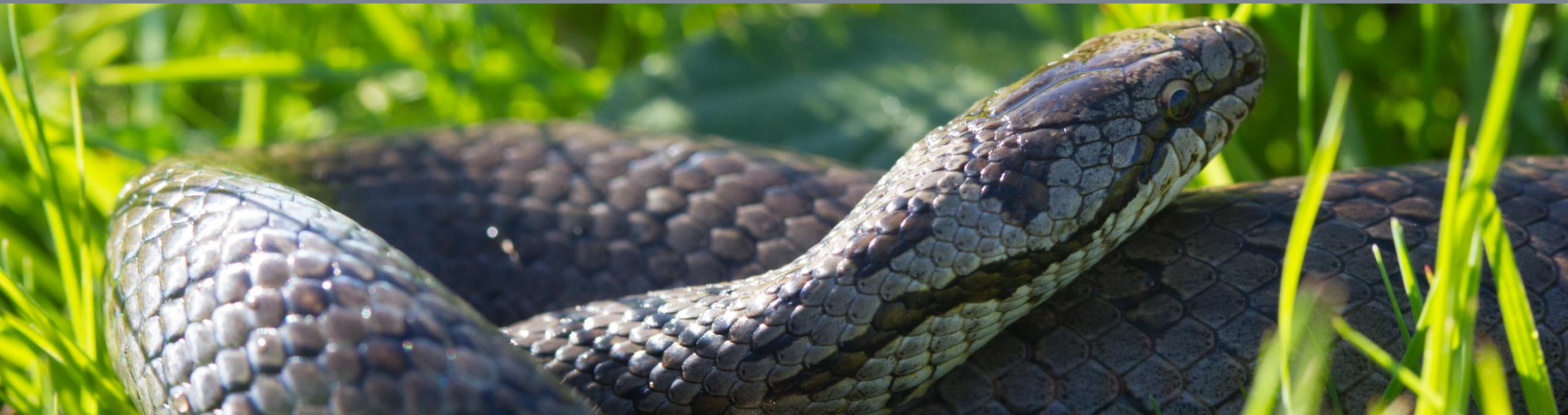

Resultaten vervolgonderzoek vleermuizen

Naarderheem te Naarden

titel rapport
**Resultaten vervolgon-
derzoek vleermuizen**

datum
19 november 2020

projectnummer
P02903

opdrachtgever
Vivium

BRO
Projectleider
PZ
Projectteam
MvdS, RdM, NL

bron Kaft
MvdS

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

*“Als we anderen de ruimte niet gunnen zullen we zelf steeds
meer opgesloten raken.”*

Prof. Hans Galjaard

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel	3
2 Omschrijving plangebied	4
2.1 Huidige situatie	4
2.2 Toekomstige situatie	4
3 Werkwijze	6
3.1 Vleermuizen	6
4 Resultaten	8
4.1 Vleermuizen	8
4.1.1 Verblijfplaatsen	8
4.1.2 Foeragerende vleermuizen	8
4.1.3 Vliegroutes	8
4.2 Overige soorten	8
5 Conclusie	9
6 Bronnen	10

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens de revalidatie-instelling in twee fasen te moderniseren, waarbij huidige bebouwing wordt gesloopt en nieuwbouw zal worden gerealiseerd. Middels een verkennend flora- en faunaonderzoek (quickscan), uitgevoerd door BRO¹, is vastgesteld dat de gebouwen binnen het plangebied geschikte verblijfplaatsen bevatten voor vleermuizen. Naar aanleiding hiervan is vleermuisonderzoek uitgevoerd in het seizoen van 2020, om verblijfplaatsen van vleermuizen vast te stellen dan wel met voldoende zekerheid uit te sluiten. In dit rapport worden de resultaten van dit nader onderzoek gepresenteerd.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Zijn er verblijfsfuncties van vleermuizen aanwezig in de betreffende gebouwen?
- Zo ja, welke soort, aantal en verblijffunctie m.b.t. vleermuizen betreft het hier?
- Leiden de werkzaamheden tot verlies of versterking van verblijfplaatsen?
- Leidt de sloop tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk?

Indien bij aanwezigheid van beschermde soorten het treffen van maatregelen noodzakelijk is, omdat de huidige verblijfplaats komt te vervallen/wordt verstoord, dan zullen deze (mede ten behoeve van een ontheffingsaanvraag) voldoende

moeten worden onderbouwd middels een separaat activiteitenplan, omdat met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vast moet komen te staan dat de maatregelen ook daadwerkelijk de functie die de gebouwen hebben voor de soort(en), doen behouden. Ook dient te worden getoetst of de huidige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is.

Ten behoeve van het eventueel indienen van een ontheffingsaanvraag dienen ook aspecten als doel, (wettelijk) belang en alternatievenafweging te worden onderbouwd. Deze eventuele vervolgfase ten behoeve van een ontheffingsstraject maakt geen deel uit van onderhavig vervolgonderzoek.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek.

2 Omschrijving plangebied

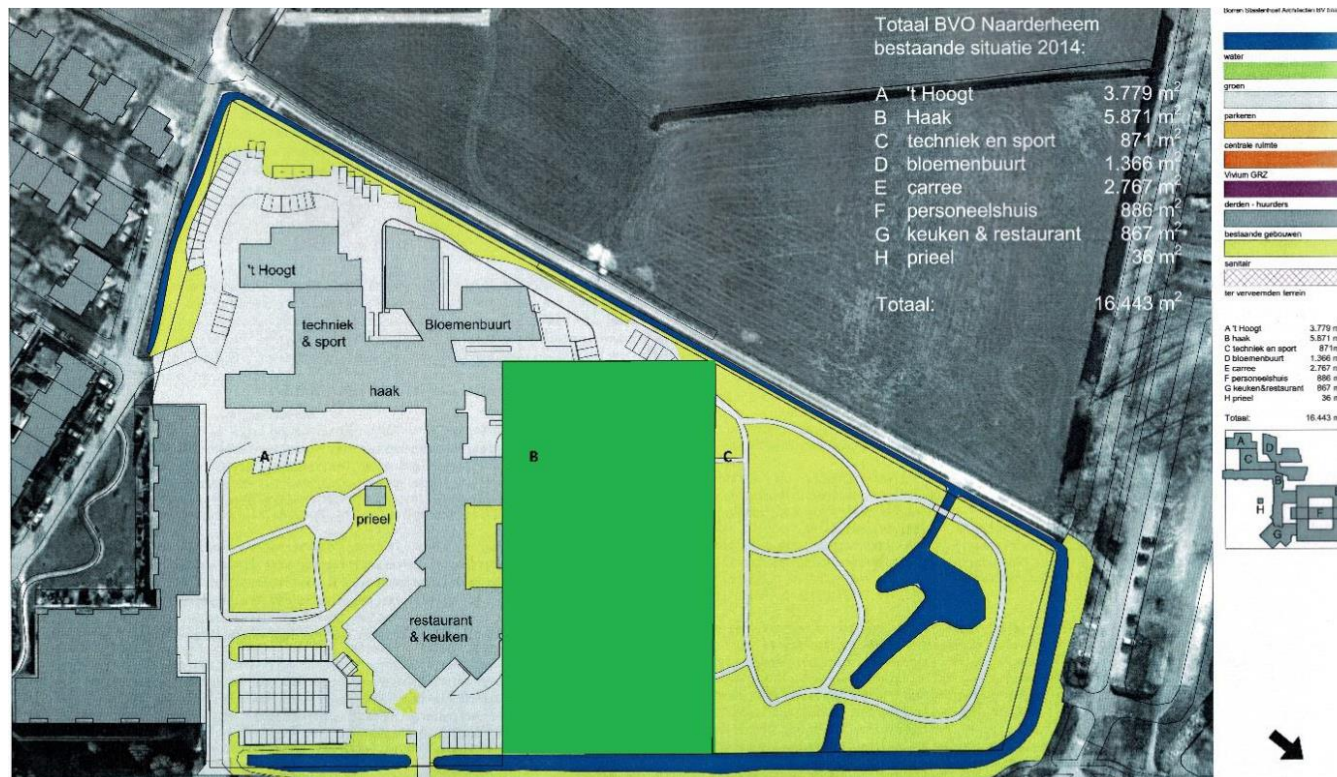
2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen ten zuidoosten van de kern van Naarden, net buiten de vestingmuren, aan de Amersfoortsestraatweg. In figuur 2 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

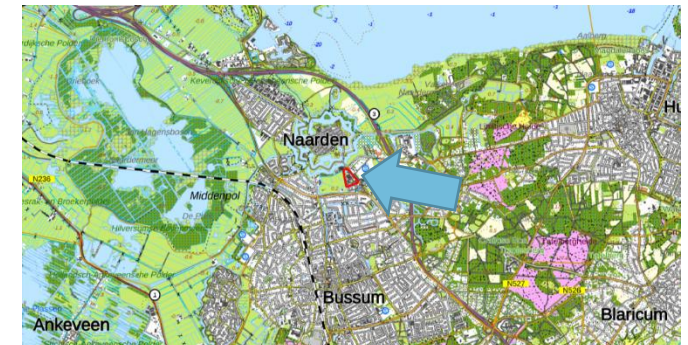
Het plangebied bestaat momenteel uit een revalidatie-instelling met omliggende parkeerplaatsen en groen. Aan de noordkant van het plangebied bevindt zich het voormalige schootsveld van de Naarden-Vesting. In figuur 3 is een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving weergegeven. De figuren 4 t/m 6 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

2.2 Toekomstige situatie

De initiatiefnemer is voornemens de huidige revalidatie instelling in twee fasen te moderniseren, waarbij huidige bebouwing wordt gesloopt en nieuwbouw zal worden gerealiseerd. Binnen fase 1 (B in figuur 1) zullen onderdelen “carree”, “personeelshuis” en een gedeelte van “bloemenbuurt” gemoderniseerd worden. Wanneer fase 1 is afgerond zal fase 2 (A in Figuur 1) worden gemoderniseerd. Dit betreft onderdelen “haak”, “restaurant & keuken”, “techniek & sport”, “t hoogt” en een gedeelte van “bloemenbuurt”. Figuur 1 geeft een beeld van de huidige situatie en fases.

Figuur 1: Huidige situatie plangebied, en de onderverdeling van de twee moderniseer fasen

Figuur 2: Topografische kaart ligging plangebied (125.000)

Figuur 3: Luchtfoto plangebied en directe omgeving

Figuur 4: Revalidatie-instelling met onderdeel "haak" gezien vanuit het zuiden

Figuur 5: Revalidatie-instelling onderdeel "carree" met naastgelegen groen gezien vanuit het noordoosten

3 Werkwijze

3.1 Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in de periode half mei tot en met september 2020 in totaal vijf aanvullende veldbezoeken per deelgebied uitgevoerd. Dit betreft de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoeksgebied gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Van zomerverblijfplaatsen, kraamverblijven en paarverblijfplaatsen mag zekerheidshalve aangenomen worden dat deze ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden, zolang de temperatuur niet te laag wordt (vorst).

De laatvlieger heeft als enige soort geen standaard invliegtijd. Het zwermgedrag is bij deze soort ook korter en kan al plaatsvinden vanaf 1 á 2 uur na het uitvliegmoment. Omdat het niet reëel is om de hele nacht binnen een of meerdere deelgebieden te zoeken naar laatvliegers, hebben in de periode half mei - half juli twee gerichte avondrondes (tot circa 2 uur na zonsondergang) plaatsgevonden met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen, ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomer- en kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Daar kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis door het in- en uitvliegen in deze eerste twee uur ook goed waarneembaar zijn, dit mede in verband met de groepsgrootte en het tijdig terugkomen om de jongen te zogen, is hieromtrent een voldoende betrouwbaar beeld verkregen omtrent de aan/afwezigheid van kraamverblijfplaatsen.

Daarnaast heeft er in de periode mei – juli tevens een ochtendronde (vanaf circa 2 uur voor zonsopkomst) plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Vervolgens hebben in de periode half augustus - eind september twee avondrondes, met een tussenliggende periode van minimaal

schrijft voor dat de onderzoeksinspanningen afhankelijk zijn van de te verwachten soorten en functies. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou

Tabel 1 Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/onder	Weer	Temperatuur
11-06-2020	Vleermuizen (kraam- en zomer-verblijf)	22.00-00.00	22.01	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	15°C
13-07-2020	Vleermuizen (kraam- en zomer-verblijf)	21.50-23.50	21.56	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	17°C
24-07-2020	Vleermuizen ochtend (zomerverblijf)	04.00-06.00	05.48	Wind gemiddeld 2 Bft Vrijwel geheel bewolkt Geen neerslag	14°C
17-08-2020	Vleermuizen (paar-verblijf)	22.00-00.00	20.59	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	19°C
06-09-2020	Vleermuizen (paar-verblijf)	21.30-23.30	20.15	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	14°C

20 dagen, plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. Ten behoeve van het indiceren van een massawinterverblijfplaats, is de eerste avondronde vóór september 2020 uitgevoerd. Tabel 1 geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

De inventarisatiemethode is conform de richtlijnen van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol

Figuur 6: Revalidatie-instelling onderdelen “bloemenbuurt” gezien vanuit het noordwesten

een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384) met opnamemogelijkheid en weergave van sonogrammen. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De weersomstandigheden voldoen aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 10 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen (zie tabel 1).

4 Resultaten

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Verblijfplaatsen

Tijdens geen van de veldbezoeken is er binding met de gebouwen binnen het plangebied waargenomen. In het najaar werden incidenteel sociale roepjes gehoord binnen het plangebied, met name op de hoek van “carree” en het naastgelegen park. Gezien deze roepjes niet met regelmatige vluchten werden waargenomen betreft het waarschijnlijk geen balsterritorium. Ook is er geen zwermgedrag waargenomen. In het voorjaar zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Aan de hand van het onderzoek zijn geen verblijfsplaatsen aangetroffen binnen of in de directe omgeving van het plangebied.

4.1.2 Foeragerende vleermuizen

Tijdens zowel de voorjaars- als de najaarsrondes werd er boven het naastgelegen weiland gefoerageerd door één, soms twee rosse vleermuizen. In het voorjaar werd er tevens incidenteel door een gewone dwergvleermuis gefoerageerd aan de rand van de parkeerplaats en het naastgelegen park. De najaarsrondes waren relatief rustig, er is tijdens de eerste ronde nog een rosse vleermuis waargenomen en tijdens beide rondes incidenteel een gewone dwergvleermuis. Gezien er geen werkzaamheden plaatsvinden aan het naastgelegen weiland, zullen de voorgenomen plannen niet leiden tot een afname in essentieel foerageergebied.

4.1.3 Vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken zijn in de directe omgeving geen eenduidig vliegpatronen aangetroffen welke door meerdere individuen werd gevolgd.

4.2 Overige soorten

Tijdens alle veldbezoeken is tevens gelet op andere (vogel)soorten als kauw en spreeuw. Deze zijn in dit geval niet aangetroffen.

5 Conclusie

Binnen en in de omgeving van het plangebied zijn geen rust- en verblijfplaatsen van een vleermuissoort waargenomen. Er gaan bij werkzaamheden geen rust- en verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied of vliegroutes verloren. Overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming met betrekking tot een vleermuissoort is uitgesloten. Er hoeft geen ontheffing te worden verkregen.

Tabel 2 Overzicht aanwezigheid beschermde soorten en te nemen type maatregelen

Soortgroep	Aanwezig	Hoeveel	Overtreding	Maatregelen
Vleermuizen	Nee	-	Nee	-
Overige soorten ²	Nee	-	Nee	-

² Dit betreft soorten die niet honkvast zijn en/of waarvan de nest/verblijfplaats niet jaarrond is beschermd. Echter mogen de nesten/verblijfplaatsen met eieren of jongen niet worden verstoord/verwijderd. Hieromtrent dient per complex de situatie qua planning en werkzaamheden te worden afgestemd met de begeleidend ecooloog.

6 Bronnen

- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0
BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0
BIJ12 juli 2017
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

www.bro.nl | info@bro.nl

Hoofdvestiging Boxtel

Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam

Rijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01